

Kuveyt 2006

Yıldırım Turan*

Körfez bölgesinde son yıllarda liderlerini kaybeden ülkeler zincirine 2006 yılında Kuveyt de katıldı. Uzun süredir rahatsız olan emirlerinin hastalığının ilerlemesiyle 2006'ya sıkıntılı bir şekilde giren Kuveyt, 79 yaşındaki emirin 15 Ocak'ta ölmesiyle yasa bü-ründü. 29 yıldır ülkeyi yöneten Şeyh Cabir¹ için ülkede 40 gün yas ilan di ve resmi daireler üç gün süreyle kapatıldı.² Son dönemlerde kadınlara seçme ve seçilme hakkı vermek gibi reformlarla dikkati çeken Şeyh Cabir, 1965'te veliyaht ilan edilmişti.

Kuveyt'in petrol zengini olmadığı günleri iyi bilen Şeyh Cabir'in en önemli icraatları arasında, petrolün bir gün tükeneceği düşüncesiyle başbakan olur olmaz "Gelecek Kuşaklar Fonu"nu³ kurması dikkat çekmişti. 1977'de tahta geçen emir ülke politikalarına her zaman ağırlığını koymuş, 1986 ve 1999 yıllarında hükümeti iki kez feshederek ülke yönetimini tek başına üstlenmiş ve 1980'lerde İran-Irak savaşı sırasında

Resmî Adı	Kuveyt Devleti
Başkent	Kuveyt
Yüzölçümü	17.820 km ²
Nüfus	2.505.559
GSMH	55,96 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Anavasal Monarşi
Devlet Başkanı	Emir Sabah El-Ahmed El-Sabah (29 Ocak 2006-)
Dışişleri Bakanı	Muammed Sabah El-Salim
Türkiye Büyükelçisi	Abdullah El-Duveyik
Askeri Harcamalar/GSMH	% 5,3
Asker Sayısı	15,500 (2002)
Etnik Yapı	
Kuveytli	% 45
Diğer Araplar	% 35
Diğer	% 20
Dini Yapı	
Şia	%40
Sünni	%45
Diğer	%15
Petrol Üretimi	2,418 milyon varil/gün
Petrol Tüketimi	335.000 varil/gün
İhracat	58,64 milyar dolar
İthalat	14,35 milyar dolar

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Öğrencisi.

¹ Şeyh Cabir El-Ahmed El-Sabah (29.06.1926- 15.01.2006) Kuveyt'in El-Sabah ailesinin 13. Emiri, Britanya'dan bağımsızlıktan sonraki 3. Emiridir.

² "Körfez'de yaprak dökümü devam ediyor", *Zaman*, 16.01.2006.

³ Petrol gelirinin % 10'u bu fona aktarılmaktadır. "Kuwaiti emir dies at age 79, crown prince will assume duties", *Khaleej Times*, 15.05.2006

Saddam'ın en büyük finansörü olmuştu. 1990'da Irak Kuveyt'e girince Suudi Arabistan'da sürgün hükümeti kurmuş olan Şeyh Cabir, I. Körfez Savaşı'nın ardından ülkesi Irak işgalinden kurtulmasına rağmen, yaşadığı psikolojik travma nedeniyle kamuoyunun önüne çıkmamayı tercih ediyordu.⁴ En son 2001'de bir beyin kanaması geçirdikten sonra Londra'da tedavi gören Cabir, 2005'te de sol ayağındaki damarların açılması için ABD'de ameliyat masasına yatmıştı.

Emir Krizi

Kuveyt gibi Batılı anlamda tam bir demokrasi yönetimine sahip olmayan ülkelerde uzun yıllar iktidarda bulunan liderlerin ölümünün ardından genellikle siyasi krizler yaşanır. Nitekim Kuveyt de yeni döneme böyle bir krizle başladı. Ölen emirin yerine emirlik tahtına oturan Şeyh Saad da benzer şekilde sağlık sorunları ile karşı karşıyaydı. 1978'de veliaht prens ilan edilen ve başbakan olan⁵ Şeyh Saad 1997'deki kolon ameliyatından beri hastalıkların pençesinden kurtulamadığı için başbakanlık görevlerini 2003 yılında Şeyh Sabah'a bırakmak zorunda kalmıştı. Şeyh Saad'ın sağlık sebepleri nedeniyle hükümet, meclisten yeni emirin yetkilerini başbakan Şeyh Sabah'a devretmesini istemişti. Buna rağmen 75 yaşındaki yeni emir, yemin töreninin düzenlenmesini talep ettiği mektubunu meclise göndermesi ülkede yeni bir taht krizini gündeme getirdi.⁶ Fakat tahtı bırakması yönündeki baskılara rağmen görevde kalmakta ısrar eden Şeyh Saad, El-Sabah'ın, meclis tarihinde ilk kez bir emirin görevden alınması için oylama kararı almasını ve "liderlik krizi"nden rahatsız olup bir araya gelen aile bireylerinin kendisini tahttan inmeye ikna etmesiyle yılan hikayesine dönen kriz çözüldü.⁷ Daha sonra Kuveyt Adalet Bakanı Ahmed Bekir yaptığı açıklamada, kabinenin oylaması sonucu emirlik görevine Başbakan Şeyh Sabah El-Ahmed El-Sabah'ın getirilmesine karar verildiğini belirtti.⁸

⁴ Omar Hasan, "Kuwait emir dies, succeeded by ailing crown prince", *Middle East Times*, 15.05.2006.

⁵ Kuveyt'te veliaht ilan edilen prensler başbakanlık görevlerini de üstleniyorlar.

⁶ "Kuveyt'te emir değişiyor", *Radikal*, 22.01.2006.

⁷ "Kuveyt emiri tahttan indi", *Radikal*, 25.01.2006.

⁸ "Kuveyt'te yeni emir, Başbakan El Sabah oldu", *Zaman*, 24.01.2006.

Seçimler ve Demokratik Açılımlar

Kuveyt'te 40 yıllık seçim kanununun bir önceki yılın Mayıs ayında değiştirilmesiyle seçme ve seçilme hakkına kavuşan kadınlar 4 Nisan'da ilk kez oy kullandılar. Kuveyt Belediye Meclisi'nin Selimiye bölgesi üyesinin bakan olarak atanmasıyla boşalan koltuk için yapılan seçime, katılanların % 60'ının kadın olması, 2007'deki genel seçimler öncesinde yerli ve yabancı basının ilgisini çekiyordu.⁹ Öte yandan Kuveyt'te kadınların siyasette yer almalarını görmek için 2007'yi beklemeye gerek kalmadı. 29 muhalif vekilin oy satın alınmasının¹⁰ önüne geçmek için 25 olan seçim bölgesinin 5'e düşürülmesini öneren yasa teklifi mecliste tartışılırken¹¹ ülkedeki bir grup genç Ukrayna'daki "Turuncu Devrim" benzer bir hareketi başlattılar. Hükümeti, muhalefetin seçim yasası değişikliğini önlemekle suçlayan ilk gösteri 5 Mayıs'ta meclis önünde 400-500 Kuveytli genç tarafından yapıldı. Gençler tarafından "Turuncu Protesto" olarak adlandırılan gösteriler kısa süre içinde internet ve kısa mesajlarla giderek yayılmaya başladı. 15 Mayıs'ta meclis önündeki gençlerin sayısı 1000'e kadar yükselirken, 19 Mayıs'ta hükümet 5 seçim bölgesine karşı 10 seçim bölgesi öneren teklifi anayasa mahkemesine göndermesinin ardından iki gün sonra gençlerin daha büyük bir kalabalık halinde toplanarak meclis salonunu basmaları, Emir Şeyh Sabah El-Ahmed El-Sabah'ı meclisi feshedip 29 Haziran'da erken seçime gitmeye zorladı.¹² Eski vekil Ahmed Sadun, durumu, "yedi günde bir grup genç hükümeti devirdi" diye yorumlarken, Abdullah Bufteyn adlı eylemci ise "Evet çocuğuz, ama ülkesini seven bu çocuklar değişim için kararlı" ifadelerinde bulundu.¹³

Seçim reformunun yarattığı siyasi krizi 29 Haziran'da erken genel seçim kararı alarak aşan Kuveyt'te 25 Mayıs'ta ilk kez 5 kadın, milletvekilliğine adaylıklarını koyarak ülkede önemli bir dönüşümün

⁹ "Kuveytli kadın oy kullandı.", **Radikal**, 05.04.2006.

¹⁰ Kuveyt'te yaklaşık 340 bin kayıtlı seçmen var. 25 seçim bölgesi olan Kuveyt'te her bölgeye yaklaşık 13,600 seçmen düşüncü adaylar meclise girebilmek için çoğu kez oy satın alma yoluna gidiyorlar ve bu da yolsuzluklara sebep oluyor. Nitekim 29 Hazirandaki seçim süresince de bazı adaylar rakiplerini oy satın almakla suçladılar. Bkz. "Kuwait's lawmakers remains male, but over a third are fresh faces", **Khaleej Times**, 30.06.2006.

¹¹ "Kuwait parliament breaks up in chaos over electoral reform", **Kuwait Times**, 15.05.2006

¹² "Turuncu devrim Kuveyt'in kapısını çalıyor", **Radikal**, 30.05.2006.

¹³ A.g.m., **Radikal**, 30.05.2006.

somut adımlarını attılar.¹⁴ Böylece seçim yasasının 2006 Mayıs'ında değişmesiyle seçme ve seçilme hakkına kavuşan kadınların, siyasete katılımına yönelik 44 yıllık yasak da tarihe karıştı.¹⁵ Kadınların da seçimlere katılması nedeniyle katılım oranında ülke tarihinde ilk kez % 80 gibi yüksek bir oran yakalanmasına ve 340 bin kayıtlı seçmenin % 57'sinin kadın olmasına¹⁶ rağmen, 28 kadın adaydan hiçbirinin meclise girememesi herkesi şaşırttı. Otobüslerle sandık başına getirilen kadınların erkek adaylar için tezahürat yaptıkları seçimlerde, İslamcı ağırlıklı muhalefet 50 sandalyeli meclisteki üye sayısını 29'dan 33'e çıkardı.¹⁷ Bu 33 sandalyenin 21'ini İslamcılar kazanırken, hükümet yanlısı vekiller altı sandalye kayıpla meclise 13 vekil sokabildiler.¹⁸

Londra'da Arapça yayımlanan El-Kuds El-Arabi gazetesinin üstü örtülü olarak Kuveyt'teki seçimleri kastederek 4 Temmuz tarihli başyazısında Arapları İslam'a yöneltenin Batı'nın, Müslümanları düşman gören politikaları olduğuna değinildi. Yazıda yolsuzluğun kemirdiği fakir bir ülkede İslamcıların seçimleri kazanmasının anlaşılabilir bir şey olduğu, ancak kişi başı milli gelirin dünya standartlarının epey üzerinde olduğu Kuveyt gibi bir petrol ülkesinde İslamcıların seçimlerde çoğunluğu kazanmalarının, Arap dünyasını sarmaya başlayan değişime işaret ettiğine ve bu nedenle incelenmeyi hak ettiğine değinilmiştir. Bu değişimdeki en belirgin nedenin Arap ve Müslümanları düşman görüp İsrail'i destekleyen ABD'nin olduğu belirtilen yazıda Kuveyt seçimlerinden üç sonuç çıkarılmıştır.¹⁹ (1) Seçimi ABD'nin politikalarını destekleyen liberallerin kazanacağı tahmin edilirken tam tersi durumun yaşanmasının sebepleri İslami akımın etkisini arttırması, ABD'nin Irak başarısızlığı, Irak'ın parçalanması ve İran'ın bölgedeki rolünün Arap kimliğinin aleyhine olacak biçimde güçlenmesidir. (2) Körfezdeki liberaller ABD'nin peşine körü körüne takılarak İslamcılara düşmanlık besledi ve Irak savaşını desteklediler. İnsan hakları ve özgürlükten beslenen demokratik bir Irak'ın kurulamaması sebebiyle

¹⁴ Seçime kadar bu rakam 28'e yükselmiştir. "Kuveyt'te kadın bereketi", **Radikal**, 30.06.2006.

¹⁵ "Kuwaiti women launch historic election bid", **Khaleej Times**, 25.05.1975.

¹⁶ "Kuveyt'te kadın bereketi", **Radikal**, 30.06.2006.

¹⁷ Kuveyt'te her ne kadar seçimlerle oluşan bir meclis olsa da Başbakanın El-Sabah ailesinden velihaht prensin olması geleneği var. Bu sebeple Kuveyt'te hükümet meclisteki sayıları az olsa bile emir ailesine yakın olmaları sebebiyle liberal vekillerden oluşuyor.

¹⁸ "Kadının kadına ettiği", **Radikal**, 01.07.2006.

¹⁹ "Arapları İslam'a yönelten Batı", çeviri: Radikal Yorum Sayfası, 05.07.2006.

Irak şu an Saddam döneminden daha tehlikeli bir hal aldı. Liberal akımlar bu sebeplerle zayıfladı. (3) Seçim öncesi kadınların seçmen ve aday olarak parlamento seçimlerine katılmasının liberallere yaraması bekleniyordu. Hiçbir kadın adayın kazanamamasıysa İslamcı akımın ülkedeki tek siyasi güç olduğunu ortaya koydu. Sonuç olarak, Kuveyt seçimlerinde beklendiği gibi liberallerin değil, İslamcılarının kazanması ve Arapların İslam'a kayışının en önemli nedenlerinden biri Batının Müslümanları düşman gören politikasıdır.

İslamcılığın yükselişine ABD'ye duyulan öfkenin neden olduğuna değinen bir diğer yazı da 25 Nisan'da Rıza El-Semmak'ın kaleminden çıkmıştı. Elsemmak yazısında Latin Amerika'nın özgür seçimlerle sola, Arap ülkelerinin de İslamcılığa yöneldiğini belirtmiş ve bu değişimin bir nedeni ülkelerin kendine has özellikleri olsada, önemli bir nedeni de ABD'ye duyulan tepkiden kaynaklanıyor ifadelerinde bulunmuştu. Latin Amerika'da sol eğilimin Araplar arasında da İslamcılığın yükselişe geçmesi kapitalist ABD'nin istediğinin tam tersine doğru bir gelişme ve bu gelişmenin ABD ve Batı'nın Ortadoğu'da her zaman istediği özgür seçimler yoluyla gerçekleşmesi ise tam bir ironi oluşturmakta.²⁰

Karikatür Krizi

30 Eylül 2005 tarihinde Danimarka'nın *Jyllands-Posten* Gazetesinde yayımlanan Hz. Muhammed'e hakaret eden karikatürlerine 10 Ocak'ta Norveç gazetesi *Magazinet*'in de yer vermesi tüm İslam dünyasında olduğu gibi Kuveyt'te de sert tepkiyle karşılandı.²¹ Kuveyt hükümeti karikatürlerin yayınlanmasını kınadı ve "ırkçılık" olarak nitelendirdi. Dışişlerinden bir yetkili, "bu tasallut, daha önce de uluslararası topluluğun başına felaket açan iğrenç ırkçılığın bir türevinden başka bir şey değil" ifadesini kullandı ve hükümetin bu "ırkçı tasallutun durdurulması için Arap ve İslam ülkeleriyle işbirliği yaptığını" da sözlerine ekledi.²² Suudi Arabistan'ın, Kopenhag büyükelçisini geri çağırması ve Danimarka ürünlerine yönelik başlatılan boykot kısa sürede Körfez ülkeleri ve Kuveyt'e de yayıldı. Danimarka malları Kuveyt marketlerinde raflardan indirilirken, boykot ilk günden Da-

²⁰ Rıza El-Semmak, "Sol ve İslam kazanıyor mu?", **Radikal**, 25.04.2006.

²¹ "İslam âlemi ayakta", **Radikal**, 31.01.2006.

²² "Kuveyt, Hz. Muhammed'in karikatürlerinin yayınlanmasını kınadı", **Zaman**, 28.01.2006.

nimarka'da ekonomi çevrelerinde rahatsızlık yarattı. Örneğin, *Arla Foods* süt ürünleri şirketinin Ortadoğu'ya ihracatı durma noktasına geldi.²³ Bununla birlikte Hz. Muhammed'e hakaret içeren karikatürleri yayınlamak tepki toplayan Danimarka'nın *Jyllands-Posten* gazetesine ve olaya kayıtsız kalan Kopenhag yönetimine tepkiler giderek büyüdü ve bazı şiddet görüntülerine neden oldu. İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) bir bildiri yayınlamak protestoların kavgasız bir şekilde devam etmesi çağrısında bulunurken, İngiliz yayın kuruluşu BBC olayın uluslararası alanda ciddi bir politik krize neden olabileceğine dikkat çekti.²⁴ Tüm bu yaşananlardan sonra Kuveyt Parlamentosu Kuveyt'teki Müslümanlara bir çağrı yaparak, İslam'a yapılan bu saldırılara barışçıl yollarla karşılık verilmesine taraftar olduklarını ama elçiliklere ve diğer resmi birimlere saldırılmasına karşı olduklarını ifade etti.²⁵

Türkiye-Kuveyt Bölgesel ve İkili İlişkiler

Kuveyt ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin son yıllarda hızla artış eğiliminde olduğu görülmektedir. İki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerdeki yakınlaşma siyasi ilişkilerdeki olumlu havayı da pekiştiriyor. Kuveyt 2005 yılında Türkiye'de birçok yatırıma el attıktan sonra 2006 yılında da Türkiye'de yatırımlarına devam edeceğinin sinyallerini verdi. Nisan ayı başında Ankara'da temaslarda bulunan *Dubai Investment Group* İcra Kurulu Başkanı Kuveytli Soud Ba'alawy'nin Halk Bankası özelleştirmesiyle ilgili bilgi aldığı belirtildi.²⁶ Ayrıca ilk özelleştirme uygulamalarına başlayacak olan Kuveyt'in bu konuda başarılı bulduğu Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan destek alacağı da açıklandı. Özelleştirme uygulamalarına ilk olarak petrol ve petrokimya sektöründe başlayacak olan Kuveytli yetkililerin, rafineri idaresi oluşturdukları ve buradaki organizasyonu daha da genişleterek, diğer sektörler de aşamalı olarak yayacakları belirtildi. Özelleştirme tecrübesi bulunmayan Kuveytli yetkililer, özelleştirmeden sorumlu bir kurumsal yapılanmaya gitmeyi planladıkları ve bu çerçevede de Türkiye'deki özelleştirme organizasyonu ve uygulamalarını başarılı bularak Türkiye'yi en iyi model olarak belirlediklerini

²³ Hasan Cücük, "Danimarka'ya boykot genişliyor", *Zaman*, 31.01.2006.

²⁴ "Hz. Peygamber'e hakaret eden gazeteye tepki seli", *Zaman*, 29.01.2006.

²⁵ "Kuwait calls on Muslims to be calm over cartoons", *Khaleej Times*, 09.02.2006.

²⁶ "Özelleştirmeler Kuveyt'e model", *Radikal*, 18.04.2006.

ifade ederek Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'ndan teknik ve hukuki destek istediler.²⁷

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın da, Kuveyt'in istemesi halinde, hazırlık aşamasında, uzman eğitiminden, kurumsal yapılanmaya kadar teknik, idari ve hukuki yardım vermeye hazır olduğu açıklandı.²⁸ Bu arada Kuveyt'in en büyük yatırım şirketlerinden 6.3 milyar dolarlık bir fonu idare eden *Kuveyt Global Investment House*'un, Türkiye'de bir yatırım bankası kurmak amacıyla teknik araştırma çalışmalarına başladığı ve Türkiye'deki finans gruplarıyla görüştüğü öğrenildi. Tüm bu ilk girişimlerden sonra 26 Mayıs'ta Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün konuğu olarak Ankara'ya gelen Kuveyt Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şeyh Muhammed Sabah El-Salim El-Sabah, Türkiye ile ekonomik alanda işbirliğine büyük önem verdiklerini belirterek özelleştirilmesi planlanan Halk Bankası'na resmen talip olduklarını açıkladı.²⁹ İki bakanın görüşmesinde ağırlıklı olarak ekonomik işbirliği ele alınırken, El-Sabah, Kuveyt'in Türkiye ve Çin'i doğrudan yatırım yapacakları iki ülke olarak seçtiklerini kaydetti.³⁰

Görüşmelerde ayrıca NATO ile Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) arasında işbirliği girişimine işaret edilerek, bu konunun da ele alındığını, bu girişimin ilk toplantısının Aralık'ta Kuveyt'te yapılacağı kaydedildi. İsrail-Filistin sorununun çözümüne ilişkin önerilerin ve Kuveyt'te bir Türk okulu açılmasının da gündeme geldiği görüşmeler Gül ile Şeyh Muhammed'in, basın toplantısından önce iki ülke arasında "Siyasi İstisarelere İlişkin Mutabakat Muhtırası"na imza koymaları ile sona erdi.³¹ Daha sonra bir basın toplantısı yapan Şeyh Muhammed, İsrail-Filistin meselesi konusuna değinerek, İsrail'in tek taraflı girişimine karşı olduklarını, bunun çözüm yolunda yararlı olmadığını belirterek, Türkiye'nin, İsrail'i bu tutumundan vazgeçirmek için "iyi niyet" girişimlerinde bulunmasından memnuniyet duyacaklarını belirtti.³²

²⁷ A.g.m., **Radikal**, 18/04/2006.

²⁸ A.g.m., **Radikal**, 18/04/2006.

²⁹ "Kuveyt özelleşecek Halkbank'ı istiyor", **Radikal**, 26.05.2006.

³⁰ "Kuveyt, Türkiye'de Yatırım yapmak istiyor", **Zaman**, 25.05.2006.

³¹ "Gül: Türkiye-Kuveyt ilişkilerini geliştirmek istiyoruz.", **Zaman**, 25.05.2006.

³² "Türkiye'nin "iyi niyet" girişiminden memnuniyet duyarsınız", **Milliyet**, 25.05.2006.

Uluslararası ve İkili İlişkiler

Belirsizliğin hâkim olduğu Ortadoğu'da Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinden sonra, komşusu Irakla ilişkiler Kuveyt'in öncelikleri arasında yer aldı. Bu nedenle Kuveyt ve ABD arasındaki stratejik ilişkinin devam edeceği söylenebilir. 28 Kasım'da Amerikan Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanı General John Abizaid, iki günlüğüne Kuveyt'i ziyaret etti. Abizaid ile Kuveyt İçişleri ve Savunma Bakanı Şeyh Cabir bölgesel konularda görüş teatisinde bulundular. Yapılan açıklamaya göre, görüşmede Kuveyt tarafı Irak'taki Sünniler ile Şiiler arasındaki gerginlik dolayısıyla sivil halkın sınıra yığılabileceği konusunda kaygılarını dile getirdi.³³ Ayrıca Körfez Savaşı'nın ardından 1993 yılında BM tarafından çizilen sınır bölgesindeki petrol sahaları, sınır ihlalleri ve Irak'ın savaş tazminatları gibi konular sebebiyle zaman zaman iki ülke arasındaki tansiyon yükselmektedir.³⁴ Bunun en son örneği Eylül ayı başında yaşandı. Sınırın Irak tarafından Kuveyt devriyelerine birçok defa ateş açıldığını belirten Kuveyt Dışişleri Bakanlığı konuyla ilgili olarak Irak Maslahatgüzarı Hamid El-Şerifi'ye yazılı bir protesto verdi ve Irak hükümetinden "hızla" cevap verilmesini istedi.³⁵

Bu arada Kuveyt diğer Batılı gelişmiş ülkelerle de stratejik ilişkilerini geliştiriyor. Şeyh Sabah 27 Kasım'da yaptığı Fransa ziyaretinde savunma alanında işbirliği konusunda iki antlaşmaya imza attı. Ziyaret sırasında Fransa Başkanı Jacques Chirac ve Şeyh Sabah Ortadoğu'da iki ülkenin de istikrardan yana olduğunun altını çizdiler. Şeyh Sabah Elysee sarayından ayrılırken yaptığı açıklamada, görüşmede Ortadoğu problemine çözüm bulma yolunda ikili ilişkileri güçlendirdiklerini söyledi.³⁶ İkili ilişkilerin yanında bölgesel ve uluslararası örgütlerle de yakın diyalogunu sürdüren Kuveyt bu bağlamda, 12 Aralık'ta NATO ile Körfez ülkeleri arasındaki güvenlik ilişkilerinin güçlendirilmesiyle ilgili konferansın açılışında, istihbarat güvenliğine ilişkin *Information Security Agreement* belgesine imza koydu. Anlaşma, İstanbul'da 2004'te yapılan zirvede kabul edilen "İstanbul İnisiyatifi"

³³ "Top commander of US forces visits Kuwait for talks on security", **Khaleej Times**, 28.11.2006.

³⁴ "Country Report: Kuwait", **The Economist Intelligence Unit** (www.eiu.com), July 2006.

³⁵ "Kuveyt, Irak'a sınır ihlali uyarısı yaptı", **Zaman**, 03.09.2006.

³⁶ "France and Kuwait sign defence pacts", **Khaleej Times**, 30.11.2006.

çerçevesinde NATO'nun 26 üyesiyle Körfez ülkeleri arasında bilgi alışverişinin düzenlenmesini öngörüyor. Konferansa, Körfez ülkelerini ve NATO üyelerini temsilen çok sayıda üst düzey yetkili katıldı. Antlaşmaya, Kuveyt adına Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed El-Sabah, NATO adına da Genel Sekreter Jaap de Hoop Scheffer imza koydu.³⁷

Bölgesel işbirliğine de önem veren Kuveyt, KİK, Arap Birliği, İKÖ ve Irak'a komşu ülkeler toplantılarına aktif şekilde katılmış ve bu örgütlerin aldığı her kararın altına imzasını atarak birçok toplantıya da ev sahipliği yapmıştır. Özellikle ekonomik yardımlar yoluyla uluslararası ve bölgesel politikalarda sesini yükselten Kuveyt, Temmuz ayının ortalarında patlak veren İsrail-Lübnan çatışmasında Arap Birliği toplantılarında Suudi Arabistan'dan sonra Lübnan'a 850 milyon dolarla en çok yardım kararı alan ülke oldu.³⁸ Ayrıca Kuveyt Başbakanı 5 Ağustos'ta Mısır'da yayımlanan bir dergiye yaptığı açıklamada Lübnan'daki savaşın durdurulmaması halinde bu savaşın yeni teröristler yetiştirebileceğini ve bunun da Ortadoğu'daki güvenlik durumunu daha da zorlaştırabileceği uyarısında bulundu.³⁹ Diğer taraftan İsrail'in Kana katliamı, uluslararası toplumu İsrail'in Lübnan'a saldırılarını durdurma yolunda hareketlendirdi. Doğal olarak en yoğun tepki Müslüman ülkelerden gelirken. Kuveyt de tepkisini gösterdi. Meclis oturumunda farklı gruplardan vekiller, ABD yönetimini İsrail'in Lübnan savaşının arkasında durmakla, bir taraftan terörizmi kınarken diğer taraftan da terörizm uygulamakla suçladı.⁴⁰

Ayrıca gelecek günlerde bölgede istikrarsızlığı daha da derinleştirebilecek olan İran'ın nükleer programı tartışmalarında da Kuveyt, bölgenin diğer Arap ülkeleri ile paralel politikalar izlemiştir. Ortadoğu'da tüm bu yaşanan gerilimlerden sonra İsrail'in "İran'ın nükleer silaha sahip olmak istemesi ile Amerika, Fransa, İsrail ve Rusya'nın nükleer silaha sahip olmasıyla aynı şey mi?" diyerek Ortadoğu'nun tek nükleer gücü olduğunu üstü kapalı olarak kabul etmesi, başta bölge ülkeleri olmak üzere Kuveyt yönetimini de rahatsız etti. İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in bu açıklamalarına Arap ülkelerinin

³⁷ "Kuwait to sign security agreement with NATO", **Kuwait Times**, 12.12.2006.

³⁸ "Arap dünyası, siyasi olarak yalnız bıraktığı Lübnan'a para yağdırıyor", **Radikal**, 02.08.2006.

³⁹ "Kuveyt Başbakanı uyardı: Lübnan'daki saldırılar yeni teröristler yetiştirebilir", **Zaman**, 05.08.2006.

⁴⁰ "Amerikan İsrail ittifakı dünyanın sabrını taşırdı", **Radikal**, 01.08.2006.

tepkisi büyük oldu. Kuveyt'in de üyesi olduğu Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Umman ve Bahreyn'den oluşan KİK, BM'nin İsrail'e yaptırım uygulamasını istedi. Arap Birliği de BM Güvenlik Konseyi'nden, İsrail'e nükleer tesislerini BM uzmanlarına açması konusunda baskı yapmasını talep etti.⁴¹ İsrail ve İran'ın nükleer programından endişeli olan Kuveyt'inde içinde bulunduğu Körfez ülkeleri, kendilerinin de nükleer teknolojiye sahip olmak istediklerini bildirmişlerdi. Suudi Arabistan'da gerçekleşen KİK toplantısının kapanışında konuşan Genel Sekreter Abdurrahman Attiya, "bölge ülkelerinin barışçıl amaçlarla nükleer teknolojiye sahip olmaya hakları vardır" demişti.⁴²

Son olarak, Kuveyt'in de dolaylı veya dolaysız olarak etkilendiği bölgede yaşanan bunca problemin ana nedenlerinden biri olan bilim ve teknoloji konusunda hiç de iç açıcı olmayan bir araştırma yayınlandı. Bilim ve teknoloji alanında araştırmaların yayınlandığı Amerikan dergisi *Nature*, Kasım ayı ilk sayısının kapak konusu olarak "İslam ve bilim"i seçmişti.⁴³ İslam dünyasının bilim, teknoloji ve araştırma-geliştirmedeki (Ar-Ge) durumuna yer verilen yazıya göre son 15-20 yıla bakıldığında uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makale sayısında Türkiye ve İran diğer İslam ülkelerine göre hızlı bir artış yakalamış durumdayken,⁴⁴ Kuveyt ve Suudi Arabistan gibi petrol zengini ülkeler bilim ve Ar-Ge'ye dünyada en az pay ayıran, ancak askeri harcamalara en çok pay ayıran 10 ülke arasında gösterildi.⁴⁵ Bu da bölgede yaşanan sorunları ele alırken sorunun kaynağının daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğini gösteriyor.

⁴¹ "Gulf Arabs signal intent to equal a nuclear Iran", *Khaleej Times*, 14.12.2006.

⁴² ""Want nuclear energy technology": GCC summit", *Kuwait Times*, 10.12.2006.

⁴³ Hüseyin Gökcan, "İslam dünyasının bilim yıldızları; Türkiye ve İran", *Zaman*, 13.11.2006.

⁴⁴ Ehsan Masood, "An Islamist revolution", *Nature*, c. 442, Kasım 2006, ss. 22-25. Türkiye, yılda 15 binin üzerinde makaleye ulaşırken, İran 5 bin makale ile Türkiye'yi takip ediyor.

⁴⁵ Jim Giles, "Oil Rich, Science Poor", *Nature*, c. 442, Kasım 2006, s. 28. UNESCO ve Dünya Bankası verilerine göre 20 İKÖ ülkesi, 1996-2003 yılları arasında Ar-Ge'ye ortalama Gayri Safi Milli Hâsıla'nın % 0,34'ünü ayırırken, dünya ortalaması % 2,36 ile bu rakamın 8 katı oldu.

Kronoloji Kuveyt 2006

- 15 Ocak:** Şeyh Cabir El-Ahmed El-Sabah vefat etti.
- 15 Ocak:** Kuveyt Emiri Şeyh Cabir El-Ahmed El-Sabah'ın ölümünün ardından, Şeyh Saad El-Abdullah El-Salim El-Sabah resmen Kuveyt Emiri oldu.
- 22 Ocak:** Kuveyt'te ölen emirin yerine geçen Şeyh Saad El-Sabah'ın da sürekli hasta olmasından ötürü görevden alındı.
- 24 Ocak:** Kuveyt'in yeni emiri, Başbakan El-Sabah oldu.
- 04 Nisan:** Kuveyt'te kadınlar 4 Nisan'da Kuveyt Belediye Meclisi'nin Selimiye bölgesi adayı için ilk kez oy kullandılar.
- 05 Mayıs:** 400-500 Kuveytli genç meclis önünde seçim yasasına karşı gösteri başlattılar. Ukrayna'daki turuncu devrime göndermede bulunarak kendilerine "turuncu gençler" adını taktılar.
- 21 Mayıs:** "Turuncu gençlerin" daha büyük kalabalık toplamaları ve meclis salonunu basmaları sonuç veriyor ve 29 Haziran'da erken seçim yapılması kararı alınıyor.
- 25 Mayıs:** Kuveyt'te seçimlere 5 kadın, ilk kez milletvekilliğine adaylıklarını koydu. Bu sayı daha sonra diğer kadın adayların da başvurmasıyla 28'e yükseldi.
- 29 Haziran:** İslamcı ağırlıklı muhalefet 50 sandalyeli meclisteki üyesayısını 29'dan 33'e çıkardı.
- 28 Kasım:** Amerikan silahlı kuvvetlerinin en üst düzey generali Kuveyt'i ziyaret etti.
- 30 Kasım:** Fransa ve Kuveyt Savunma anlaşması imzalandı.
- 12 Aralık:** Kuveyt, NATO ile istihbarat güvenliğine ilişkin *Information Security Agreement* antlaşmasını imzaladı.